

Markant tilbagegang i mængden af økovarer i vores indkøbskurve

Danmarks position som verdensmester i økologi er udfordret. Tendensen med faldende markedsandel kan være permanent, vurderer fødevarerforskere. Økologisk Landsforening melder sig kampklar.

ØKOLOGI

ANNEMETTE GRUNDTVIG

Hvis økologiske fødevarer var et sportsskud, ville selvsikkerheden efter talrige titler som verdensmester i økologisk markedsandel og to årtier med ubrudt fremgang sidde dybt i truppen. I 2020 og 2021 stod øko-varer for henholdsvis 12,8 og 12,7 pct. af detailhandlens fødevarer.

Godt nok vendte fremgangen i 2022, hvor inflation og krise førte til et fald i forbruget af især de dyre økologiske varer, men det skete også for dyre konventionelle varer, så andelen på 12 pct. fik ikke alarmklokkerne til at bimle. Der skal mere til i et land, hvor 4 ud af 10 solgte bananer er økologiske.

Men måske var faldet ikke midlertidigt. Måske er det slut med selvfølge-lig vækst.

Forskere på Institut for Fødevarer og Ressourceøkonomi ved Københavns Universitet er ved at analysere data om danskernes forbrug af økologiske fødevarer og ser tendensen, der får dem til at spærre øjnene op.

Faldet er nemlig fortsat i 2023, og det er formodentlig et markant fald på yderligere et par procentpoint målt i værdi.

»Der er en klar nedadgående tendens. Det er opsigtsvækkende, for det kan være et tegn på, at den lavere efterspørgsel på økologiske fødevarer er permanent«, siger professor i biotek Peter Sandøe.

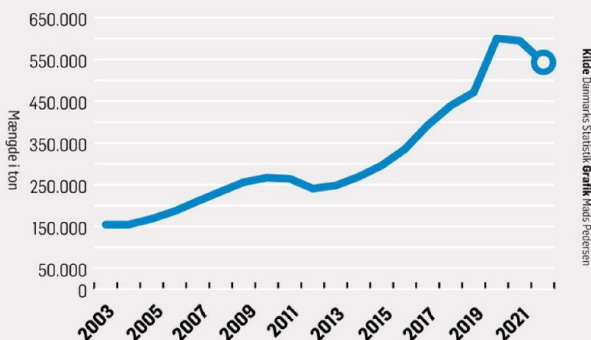
Han leder forskningsprojektet Øko-Kost, der de næste tre år skal analysere, hvor udviklingen fører markedet for økologi hen.

Der er ikke offentliggjort officielle statistikker om økologisk forbrug efter 2022. Forskernes resultater, for 2023 bygger på købsdata for knap 1.700 husholdninger indsamlet af det private forskningsinstitut Consumer Panel Services GfK samt oplysninger fra erhvervet. De ser to hovedforklaringer på udviklingen.

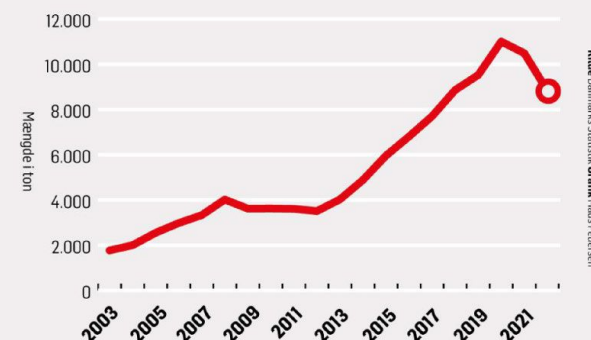
Pengenød og klimahensyn

Den ene er downtrading, som betyder, at forbrugerne køber billigere fødeva-

Salg af økologiske fødevarer i detailhandlen

Salg af økologisk kød i detailhandlen

rer på grund af økonomisk pres. Typisk erstattes dyre økologiske varer af billigere økologiske eller konventionelle varer.

»Når man først har vænnet sig til at købe billigt, kan det være svært at ændre vanen igen. Mange danskere er blevet enormt glade for at købe billigt«, siger Peter Sandøe.

Hos Coop bekræfter csr-chef Thomas Roland, at økologiens andel i koncernens kæder faldt i 2023. I værdi med omkring 1 procentpoint og i antal solgte varer med 0,8 procentpoint, da billigere varer solgte bedre end dyre.

Den anden forklaring handler om, at øget bevidsthed om fødevarers klimaftryk får flere forbrugere til at rykke i vegetarisk retning.

De forbrugere, der tidligere købte økologisk kød er blevet mere klimabevidste og køber nu i højere grad plantedrikke i stedet for mælk og plante-baseret fars – da det ofte er billigere, betyder det, at de bruger en mindre andel af husholdningsbudgettet på økologiske varer.

Mængden af økologiske kødprodukter faldt ifølge Danmarks Statistik med 20 pct. fra 2020 til 2022, og hos Danish Crown bekræfter pressechef Jens Hansen, at økologisk kød også i 2023 var »ramt meget hårdt«.

»Fortsætter fravalget af animalske økoprodukter, kan det true hele sektoren«, siger Sandøe med henvisning til, at mejeriproduktion spiller en vigtig rolle i at skaffe gødning til den økologiske sektor.

Tid til nytænkning

En mindre animalsk produktion kan betyde højere priser på både kød, mejerivarer og endda også plantebaserede produkter, og det kan skruer yderligere op for downtrading-tendensen, hvor forbrugeren går et trin ned ad stigen i forhold til standard og kvalitet.

Fortsat fald kan tvinge økologiske landmænd til at omlægge produktionen, og det kan blive svært for Dan-

FAKTA

Nyeste udvikling i økovarer

Fra 2020 til 2022 var der et fald i forbruget af økologiske fødevarer på 9 procent målt i mængde og 3 procent målt i værdi (Danmarks Statistik).

For kød var faldet 20 procent målt i mængde og 13 procent målt i værdi (Danmarks Statistik).

Fra 2021 til 2023 har der været et løbende fald i salget af økologisk svinekød på 15 procent (data fra branchen).

Data for 2023 fra Consumer Panel Services GfK peger på, at andelen af økologiske varer er faldet yderligere i 2023, formodentlig med et par procentpoint.

Kilde: Institut for Fødevarer og Ressourceøkonomi, KU

mark at nå vedtagne mål, f.eks. om økologisk landbrugsareal.

Peter Sandøe ser de nye tal som et wake-up call til en branche, »der har vænnet sig til, at fremgang kom af sig selv«. Han forudsier en brydningstid og efterlyser nytænkning.

»Økologerne har længe været lidt selvfede og lukker øjnene for, at fremgang ikke er en selvfølge. Jeg har ikke set meget nyt fra dem i forhold til at formidle til den unge generation, hvad man får, når man køber økologi – f.eks. betydningen for dyrevelfærd og biodiversitet«, siger Peter Sandøe.

I Økologisk Landsforening medgiver markedschef Carsten Ahrenfeldt, at producenterne var vant til medvind og tøjfede vækstrater, indtil pandemi, inflation og rentestigninger pludselig ændrede virkeligheden. Men økologerne er kampklare.

»Vi skal i arbejdstøjet og have salget af økologiske varer tilbage på høj vedvarende vækst. Folk har kæmpet bravt trods de udfordringer, der især har ramt mejeri- og kødproduktion. Flere vil omlægge til planteproduktion«.

At danskere er nogle af dem i Europa, der er mest vilde med tilbud og mindst villige til at bruge penge på mad kan efter hans vurdering i hvert fald midlertidigt medføre yderligere omlægning fra dyre økologiske mærkevarer til billigere økologiske private label-varer.

»I begge tilfælde har økologien kvaliteter, som ikke mindst værdsættes af børnefamilier, der går op i deres børns sundhed. Men vi skal helt klart blive bedre til at få det hele med, når vi fortæller ikke mindst unge om økologiens mange fordele i forhold til bl.a. biodiversitet, dyrevelfærd og drikkevand«, siger Carsten Ahrenfeldt.

Og tilføjer, at han ser lys forude. Økologisk Landsforenings egne tal fra fjerdet kvartal i 2023 viste for første gang længe fremgang i forhold til året før. Måske kommer der en modreaktion fra forbrugere.

annemette.grundtvig@pol.dk

En helt ny podcast med tre aktuelle historier alle hverdage
Lyt med i Politikens podcastapp

FORÅRSSALG

GRATIS LEVERING I LOKALOMRÅDET

Cuvée Prestige 2022 Côtes du Rhône

Der er ingen fransk vinregion, som leverer mere kvalitet for pengene end i Rhônedalen. I det sydlige Rhône producerer Grenache Noir-druen nogle af Frankrigs saftigste og kraftigste vine.

Fra Côtes du Rhône-appellationen får du her et roverkøb af en klassisk vin! Vinen er lavet på gamle vinstokke, som giver grobund for en fuldfed stil, der domineres af mørke kirsebær og solmodne blomster.

Hertil kommer klassiske noter af provence-krydderier som peber, rosmarin og timian. Gamle stokke er lig med højere kvalitet, så her får du et godt glas, der bare smager af meget mere!

EKSTRA NEDSAT

KOM & SMAG

Pr. fl. 129,-
79,-
v/6 fl.
SPAR 300,-
449,-
299,-
pr. fl.
SPAR 150,-

Château Bouscaut Rouge 2020 Pessac-Léognan

Topklassisk Bordeaux på Merlot, Cabernet Sauvignon og Malbec på Grand Cru Classé-niveau. Dyb smag af mørke bær, grønne urter og fadkrydderi. Dette er storhed på flaske fra Pessac-Léognan!

Wine Enthusiast - 94 POINT
James Suckling - 93 POINT
Decanter - 93 POINT

Pouilly-Fumé 2022 Loire

Denne ikoniske Sauvignon Blanc byder på noter af eksotiske frugter, citrus og hvide blomster. Den har en smuk mineralitet og en sprød, frisk og lettere urtet udstråling, som er helt traditionelt for stilen.

Pr. fl. 229,-
179,-
v/6 fl.
SPAR 300,-

HOLTE VINLAGER
FOR DE GODE OPLEVELSER

FAKTA

Fire gode grunde til økologi

Du beskytter natur og grundvand. På marken tager landmanden i høj grad hensyn til natur, grundvand og miljø.

Du får færre tilsætningsstoffer. Reglerne for tilsætning af stoffer med E-numre er meget skarpere end for ikkeøkologiske varer. Dette giver renere fødevarer.

Du støtter øget dyrevelfærd. Økologiske husdyr skal have mulighed for at have en adfærd, som er naturlig for dem.

Du sparer dig selv for sprøjtemidler. Økologiske fødevarer indeholder meget sjældent rester af sprøjtemidler.

Kilde: Fødevarerstyrelsen